

MEER DAN JE DURFT TE DROMEN

Mijn herinneringen aan de stichter van het Opus Dei

Pedro Casciaro

MEER DAN JE DURFT TE DROMEN

Mijn herinneringen aan de stichter van het Opus Dei

Inhoudsopgave

Voorwoord	11
Hoofdstuk 1 Inleiding	15
Don Filiberto	15
De militairen en de soep	17
Hoofdstuk 2 Madrid in de jaren dertig	20
1932: Station Zuid	20
Ignacio de Landecheo	22
De ontmoeting met de Vader	25
Geestelijke leiding	27
De kapel van Ferraz	28
God in het leven van alledag	30
De Academie DYA	31
De kringen	34
Mijn twijfels	35
Mijn vrienden	36
Hoofdstuk 3 Zomer in Torrevieja	39
In Los Hoyos	39
Dwars door de bergen	42
Hoofdstuk 4 De roeping	45
En als God...?	45
Paco Botella	47
Een dag van bezinning	48
Hoofdstuk 5 De eerste stappen	54
De eerste leden	54
Familiesfeer	56
Enkele bevriende priesters	59
Over de armoede in het Opus Dei	61
De natuurlijkheid van het bovennatuurlijke	63
Begrijp je het nu?	64

De eerste medewerkers van het Opus Dei	66
Doña Dolores	67
Dagen van geweld	70
Het tapijt in de kapel	73
Een tentenkamp in Rascafría	74
Hoofdstuk 6 De Burgeroorlog	77
De gelukkige Levante	77
Vlucht pogingen	82
In Valencia	88
Afscheid	94
Hoe ik deserteerde	97
Hoe ik nog eens deserteerde	102
Hoofdstuk 7 Dagen van wachten	104
In Barcelona	104
Honger	106
Een oude vriend	108
Angstige momenten	110
Hoofdstuk 8 Door de Pyreneeën	113
Het wachtwoord	113
Een roos	118
De 'hut van Sint Rafaël'	119
Weer op weg	122
Eindelijk in Andorra	141
Dankzegging in Lourdes	144
Hoofdstuk 9 Pamplona	147
Bespaar me jouw verhaal	147
In het regiment van de genietroepen	150
Doña Micaela	153
Hoofdstuk 10 De maanden in Burgos	155
Van Pamplona naar Burgos	155
Niemandslaan	157
Siegfrieds hemd	158
Gij zijt Petrus!	159
In hotel Sabadell	160
Een fijne Havanna sigaar	164

Vectorenboekhouding	165
De geest van boetevaardigheid van de Vader	167
Berichten	172
Een hoed aan het front	175
Een tragische gebeurtenis	177
'Morgen of overmorgen begrafenis'	181
Werken zonder te stoppen	183
De Weg	186
Wetenschappelijk onderzoek	189
Geheel en al priester	191
Heldhaftig in het leven van alledag	195
Op het feest van de Moeder Gods van de Zuil	197
In Calatayud	199
Hoofdstuk 11 Opnieuw beginnen	201
Weer in Madrid	201
Jenner	203
Mijn broer Pepe	204
De grootmoeder en tante Carmen	206
In Diego de León	208
Universaliteit	211
Isidoro	213
Nieuwe horizons	213
De nederigheid van de Vader	215
Twee priesterzonen	217
Hoofdstuk 12 De uitbreiding van het apostolaat	219
Amerika	219
Het begin in Mexico	221
Een artikel tegen het Opus Dei	225
'Zo wil de traditie het'	227
Zonder cysten te vormen	228
Kenya	230
Moeder van twee priesters	232
In Italië	234
Hoofdstuk 13 De Vader in Mexico	238
Het Tweede Vaticaans Concilie	238
Aan de voeten van Onze Lieve Vrouw van Guadalupe	239
Samenzijn	244

Montefalco – meer dan een droom	248
Bij de landarbeiders van El Peñón	252
Aan het Meer van Chapala	254
Een afscheidslied	257
Hoofdstuk 14 In Torreciudad	260
De belofte van de Vader vervullen	260
Hoofdstuk 15 17 mei 1992	265
Die ochtend in Rome	265
Meer dan je durft te dromen	269
Naschrift van de uitgever	271

Voorwoord

In dit boek beschrijft Pedro Casciaro de jaren waarin hij Jozefmaria Escrivá, de stichter van het Opus Dei, van dichtbij heeft meegemaakt. Terwijl ik het las zijn er veel dierbare herinneringen bij mij bovengekomen. Opmerkelijk is zijn verslag over de periode 1935-1940, jaren van geloof en hoop, waarin hij beschrijft hoe de stichter zijn jonge toehoorders brede horizonten opende voor heiligheid en apostolaat. Vanaf het allereerste begin, toen Madrid nog geen miljoen inwoners telde, liet hij hen zien hoe ze in het gewone leven hun studiegenoten naar God konden brengen.

Pedro Casciaro, student architectuur, was één van degenen die de vruchten van de apostolische inzet van Jozefmaria Escrivá rechtstreeks heeft kunnen ervaren. Vol overtuiging moedigde de jonge priester hen aan op de plannen van God te vertrouwen die wil 'dat alle mensen gered worden' (1 Tim. 2, 4) en die ons bij zijn heilsplan wil betrekken.

De beginjaren van het Opus Dei heb ik weliswaar niet meegemaakt, maar de gebeurtenissen uit die tijd hebben diepe indruk op mij gemaakt dankzij de verhalen van de stichter en van zijn opvolger mgr. Álvaro del Portillo. Diens onverwachte overlijden op het moment waarop dit boek bij de drukker lag heeft mijn herinneringen alleen maar intenser gemaakt. Álvaro del Portillo heeft de geest van het Opus Dei, die de stichter doorgaf aan degenen die toen in Madrid bij hem waren, uitstekend belichaamd. Hij dacht graag terug aan de zondagmiddagen waarop hij, samen met Pedro Casciaro en andere leden van het Opus Dei, uit de mond van de stichter hoorde welke vruchten de apostolische arbeid van het Werk zou opleveren en hoe het zich over de vijf continenten zou verbreiden. In dat huis aan de Ferrazstraat werden ook plannen gesmeed voor de eerste uitbreiding: Valencia, andere steden, Parijs. De Spaanse Burgeroorlog en de Tweede Wereldoorlog zouden

de verwezenlijking van dit apostolisch panorama echter vertragen.

De stichter schetste voor deze jonge mensen een breed beeld van apostolaat. Hij was heel realistisch want hij stond met beide benen stevig op de grond, maar hij sprak tevens met een enorme bovennatuurlijke visie. Hij spoorde hen aan te 'dromen' en te vertrouwen in God en in de bovennatuurlijke middelen. Deze apostolische dromen leken onmogelijk in de ogen van velen die toen contact met de stichter hadden. Maar deze jonge leden hadden door een speciale genade van God de intieme overtuiging dat het zou lukken. God zou, op basis van hun oprechte inspanning om als heiligen midden in de wereld te leven, op hen willen steunen om veel mensen bewust te maken van het feit dat alle gedoopten tot de volheid van het christelijk leven geroepen zijn.

De herinneringen van Pedro Casciaro maken duidelijk hoe de stichter de eerste leden van het Opus Dei in een klimaat van vreugde en vrijheid voor het apostolisch werk vormde. Ik heb de genade gehad sinds het begin van de jaren '50 in zijn nabijheid te kunnen zijn, en kon ook persoonlijk ervaren hoe de Vader vorming bleef geven in de lijn die hij de beste achtte: het menselijke en bovennatuurlijke verantwoordelijkheidsbesef.

Deze herinneringen laten zien hoeveel waarde de Vader hechtte aan een geest van verantwoordelijkheid en eigen initiatief. Hij wilde dat wij spontaan en creatief handelden, zonder verlammeende normen. Het voorbeeld van onze stichter heeft ons geleerd om vanaf het eerste ogenblik het vrije handelen volgens de eigen persoonlijkheid te verenigen met de volgzzaamheid aan Gods plannen. Hij herhaalde vaak dat 'eigen aan de geest van het Werk is dat we ons vrij en begrepen voelen, op het moment van de gehoorzaamheid: want degenen die ons iets opdragen gaan ervan uit dat wij verstandige mensen zijn die rijp en verantwoord handelen, en dat we ons verstand en onze

wil actief inzetten en bij elk daad van gehoorzaamheid de verantwoordelijkheid voor ons handelen op ons nemen'¹.

Pedro Casciaro vroeg in 1935 om opname in het Opus Dei en bracht de moeilijke jaren van de Spaanse Burgeroorlog aan de zijde van Jozefmaria Escrivá door. De levendige en humorvolle manier van vertellen van de schrijver weet de menselijke en bovennatuurlijke aard van onze stichter juist te beschrijven: zijn blijdschap, eenvoud, oprechtheid, optimisme en innerlijke kracht, zijn hartelijkheid, genegenheid voor iedereen, zijn liefde voor de vrijheid, zijn passie voor alles wat echt menselijk is en zijn geest van kindschap tegenover God. De auteur benadrukt het vertrouwen dat de stichter in de leden van het Werk had: hij steunde volledig op ons, ook al waren wij nog zeer jong. Dit hielp ons te rijpen en ons gevoel voor verantwoordelijkheid te versterken.

Het boek gaat weliswaar over het leven van de schrijver, maar het richt zich hoofdzakelijk op de jaren die hij in de nabijheid van de stichter doorbracht. Van menige gebeurtenis die hij vertelt - in Madrid, de overtocht door de Pyreneeën, Burgos - is hij een van de weinige, of zelfs de enige nog levende ooggetuige². Deze bladzijden zijn dan ook van onschatbare waarde.

Het apostolaat van de gelovigen van de prelatur is intussen over de hele wereld verbreid, en ik kan alleen maar dankbaar zijn omdat de 'dromen' van onze stichter uit de jaren dertig een blijde werkelijkheid zijn geworden in dienst van de Kerk.

Vol liefde en dankbaarheid zal de heilige Jozefmaria vanuit de hemel op de mannen en vrouwen van het eerste uur neerzien die - zoals Pedro Casciaro en Francisco Botella die zo dikwijls in dit boek genoemd wordt - trouw zijn geweest en dag in dag uit in volle overgave hun leven in dienst van Gods wil hebben gesteld.

1 Jozefmaría Escrivá, brief van 31 mei 1954, nr. 22

2 Don Pedro Pedro Casciaro is op 23 maart 1995 overleden in Mexico City, enkele dagen voor zijn tachtigste verjaardag.

Er komen veel namen bij mij op van leden van het Opus Dei die in verschillende landen, niet zelden onder moeilijke omstandigheden, het apostolische werk zijn begonnen of jarenlang op dezelfde plaats hebben volhard. Sommigen van hen leven al in de aanschouwing van God zoals José Luis Múzquiz die het werk in de Verenigde Staten begon, of José María Hernández Garnica die bij het begin van het Opus Dei in verschillende landen van het oude Europa betrokken was. Zij werden in 1944 samen met Álvaro del Portillo priester gewijd.

Ik mocht getuige zijn van de intensiteit waarmee mgr. Álvaro del Portillo zich voorbereidde op de viering van zijn vijftigjarig priesterjubileum. Maar God weet meer en drie maanden voor dit grote feest riep Hij hem bij zich in de hemel. Wij bleven achter met de troost dat hij het feest daar samen met José María en José Luis zou vieren, in tegenwoordigheid van God en de Maagd Maria en in het gezelschap van onze heilige stichter.

In mijn gebed richt ik me tot hen als onze voorsprekers bij God voor de Kerk en voor de gelovigen van het Opus Dei, opdat wij in ons leven heel trouw zijn aan de geest die onze stichter ons heeft doorgegeven.

Ik hoop dat velen bij het lezen van deze herinneringen zich in dankbaarheid tot God en de heilige Maagd Maria zullen richten. Zij hebben ons de genade verleend om in ons dagelijks leven de diepe waarheid te ervaren van deze woorden van onze stichter: 'Meer dan je durft te dromen.'

mgr. Javier Echevarría
Rome, 18 april 1994

Hoofdstuk 1

Inleiding

Don Filiberto

Lang geleden, in het jaar 1914, maakte mijn grootvader van moederskant, Don Diego Ramírez, een onderwijzer in het Spaanse Torrevieja (in de buurt van Alicante), zich grote zorgen. En dat kwam niet alleen door de internationale situatie die al snel tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog zou leiden. De reden lag dichterbij huis, in de familie: het ging om de naderende bruiloft van zijn dochter Emilia, dat wil zeggen van mijn moeder.

‘Ze kan toch geen betere man trouwen dan deze jongeman’, kalmeerde zijn familie hem. En ze hadden gelijk. De verloofde van zijn dochter, Pedro Casciaro, was inderdaad een prima jongeman, integer en ambitieus. Bovendien stamde hij uit een rijke familie van Italiaanse afkomst die met de eveneens uit Italië afkomstige geslachten van de Parodi’s en de Boracino’s door huwelijken verbonden was. De Casciaro’s waren ten tijde van Napoleon vanuit Napels naar Engeland geëmigreerd. Rond die tijd hadden zich de Parodi’s in Torrevieja gevestigd. Ze waren afkomstig van Genua. En de Boracino’s hadden zich in de 18de eeuw in Spanje gevestigd, toen Karel III, koning van Napels, koning van Spanje werd.

‘Je kunt je geen betere partij voor je dochter wensen’, zei iedereen tegen mijn grootvader. En dat was waar. De jongeman was een zoon van Don Julio Casciaro, een veelzijdige en uitstekende jurist. Na de erfenis van zijn vader was Julio naar Torrevieja verhuisd waar de familie het landgoed met zomerverblijf Los Hoyos bezat. Pedro was een kleinzoon van mr. Peter Casciaro, van geboorte een Engelsman die zich, nadat hij een vooraanstaand *college* in Londen had doorlopen, gespecialiseerd had in mineralogie en accountancy.

Hij was bovendien een ondernemer van allure. Hij had de spoorlijn van Medina del Campo naar Salamanca aangelegd, exploiteerde mijnen vanaf La Unión in Murcia tot aan de Oeral in Rusland en had in Spanje en Algerije diverse bezittingen zowel op het land als in de stad. Hoewel hij al vele jaren in Spanje woonde maar niet wilde dat zijn kinderen hun Britse wortels zouden verliezen, liet hij zijn zoon Julio op het Britse consulaat van Cartagena registreren.

Zijn kleinzoon Pedro had goede manieren, was sympathiek, vrolijk, ontwikkeld - hij was doctor in de filosofie -, hij zag er goed uit en was sportief. Wat kon hij nog meer voor zijn dochter wensen? Vandaar dat iedereen hem zei: 'Er is geen reden om je ongerust te maken.'

Mijn grootvader van moeders kant was een diepgelovig mens die dagelijks naar de heilige Mis ging. Wat hem verontrustte was dat de familie van de bruidegom zo onverschillig stond tegenover het geloof. Verder had hij geen bedenkingen. De toekomstige schoonvader van zijn dochter was charitatief ingesteld, had een prima reputatie en goede principes. Maar helaas! Hij en zijn vrouw kwamen nooit in de kerk. Hij was republikein, behoorde tot de zogenaamde 'Intellectuelen voor de Republiek', die de republiek als een middel zagen om de neergang van Spanje een halt toe te roepen. En voor velen was indertijd 'republikein' synoniem met 'antiklerikaal en anti-katholiek'.

Dat was weliswaar niet van toepassing op Don Julio noch op zijn echtgenote, maar de voorgenomen bruiloft bracht Don Diego in een gewetensconflict: mocht hij toelaten dat zijn vrome dochter Amelia, ook al was zij nog zo verliefd, bij een dergelijke familie introuwde? Welke opvoeding zou zijn kleinkinderen wachten?

Na veel wikken en wegen besloot hij de pastoor, Don Filiberto, om raad te vragen. Die luisterde naar alle bedenkingen en sprak toen zijn oordeel uit: 'U hoeft zich geen zorgen te maken, de kinderen uit dit huwelijk zullen zich aan God wijden.'

Ik weet niet wat Don Filiberto tot deze profetische, zelf-verzekerde woorden heeft bewogen. Was het een ingeving van de heilige Geest? Was het enkel een poging om een bezorgde vader gerust te stellen? Of zei hij zomaar iets? Ik weet het niet. Hoe dan ook, Don Filiberto schoot in de roos.

De militairen en de soep

Maar laat ik verdergaan met de geschiedenis van mijn familie. Mijn grootvader ging akkoord, en toen de donkere wolken van de horizon verdwenen waren, trouwden mijn ouders in een kapel op het landgoed Los Hoyos. Kort daarna werd mijn vader benoemd tot docent Spaanse geschiedenis aan de recent opgerichte universiteit van Murcia. Daarnaast gaf hij geschiedenis en geografie aan het plaatselijk gymnasium. Wij werden in Murcia geboren. In 1915 werd ik in de parochie van Santa Engracia gedoopt. Later kwam mijn zus Soledad ter wereld die echter als kind stierf, en ten slotte aanschouwde mijn broer José María, die wij thuis altijd Pepe noemden, het levenslicht.

Bij de volgende sollicitaties als leraar aan een gymnasium kwam mijn vader als tweede uit de bus. Dat betekende dat we van Murcia naar Vitoria zouden moeten verhuizen. Maar hij wilde in de Levante blijven en daarom wachtte hij totdat hij Vitoria tegen Albacete kon inruilen dat niet ver van Murcia en Torreveja ligt, waar zijn ouderlijk huis stond.

Aanvankelijk beschouwde mijn vader zijn verblijf in Albacete als voorlopig omdat hij zo snel mogelijk naar Murcia of Cartagena wilde, maar door zijn werk en de vele vrienden die hij maakte raakte hij steeds meer geworteld in La Mancha. Hij werd directeur van een instituut en participeerde in veel projecten, waaronder de bouw van een nieuw pand voor dat instituut. Hij gaf bovendien een impuls aan archeologische opgravingen en richtte onder andere het streekmuseum op. Ten slotte werd hij verliefd op La Mancha, wat voor niemand die dat gebied kende een verrassing was.

Ook de politiek hield hem in Albacete vast. Gedurende de dictatuur van Primo de Rivera had hij er nauwelijks interesse voor getoond, maar na de val van de monarchie schaarde hij zich met enthousiasme aan de zijde van de republikeinen. Niet dat hij tot een extreem linkse groepering behoorde zoals het communisme of het socialisme van die tijd. (Opgemerkt moet worden dat de republikeinen, socialisten en communisten in de publieke opinie heel vaak over één kam geschoren werden als gevolg van de steeds wisselende coalities). Zijn republikeinse gezindheid was eerder gematigd liberaal, met een sterk engagement voor de arbeidersklasse. Zo werd hij al in de periode van Primo de Rivera voorzitter van een rechtbank die conflicten tussen werkgevers en werknemers moest beslechten.

Deze voorzitters waren over het algemeen personen die op grond van hun integriteit voor beide partijen acceptabel waren, maar het ambt bezorgde mijn vader niet weinig problemen. Hij kon niet begrijpen dat mensen met een zeer goed inkomen, ook onder zijn vrienden, nog probeerden af te dingen op de karige lonen van werknemers die aan de rand van het bestaansminimum leefden. Geleidelijk nam hij afstand van enkele van de meest welgestelde families van de stad.

In die tijd had Albacete een kleine provinciale elite die bestond uit grondbezitters, ambtenaren, zelfstandigen, enkele ondernemers en verder uit mensen van een middenklasse met weinig middelen. Met het uitroepen van de republiek werd de scheiding tussen politiek links en politiek rechts scherper. Mijn vader werd steeds meer ingedeeld bij de linkse intellectuelen. Als zodanig nam hij deel aan een grote bijeenkomst, in aanwezigheid van Azaña, in het Theater Circo. Je zou kunnen zeggen dat hij een intellectueel was met een sterk sociaal bewustzijn. Op godsdienstig gebied was hij niet praktiserend, maar uit respect voor de overtuiging van mijn moeder en uit liefde voor haar vergezelde hij haar zondag's naar de heilige Mis en besloot hij de

eerste heilige communie van mijn broer José María groots te vieren. Maar het waren geen tijden voor genuanceerde meningen. Toen zijn politieke tegenstanders hoorden van deze viering schreven ze een ongehoord artikel in een lokaal blad, onder de titel 'Laïcisme, maar niet thuis'. Diep teleurgesteld ging hij sindsdien niet meer naar de Mis.

Deze reactie geeft een goed beeld van hoe hij was. Hij was een hartstochtelijk mens die zich met hart en ziel heeft ingezet voor de moeilijke politieke en sociale situatie van het toenmalige Spanje. Ik herinner mij dat hij een paar jaar eerder eens heel geagiteerd thuis kwam, juist op het moment dat mijn broer een grote kom soep naar binnen werkte. Hij was buitengewoon geïrriteerd over de benoeming van een aantal officieren in hoge regeringsfuncties. Hij deed de gesteven kraag en zijn stropdas af, gooide beide woedend op een stoel en schreeuwde: 'We zullen uiteindelijk ook nog militairen in de soep vinden!'

Bij deze woorden keek mijn broertje heel geschrokken in de grote soepterrine waarin hij tevergeefs zocht naar de militairen die onze vader zo woedend maakten en die dreigden zich zijn soep toe te eigenen. En nog lang hield zijn kinderlijke fantasie hem bezig met de vraag wat de hoge heren in onze kleine soepterrine te zoeken hadden en vooral hoe zij daar op mysterieuze wijze in terecht konden komen...